

KLIIMAMINISTEERIUM

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Märge tehtud: [Juurdepääsupiirangu algusaeg]

Juurdepääsupiirang kehtib kuni: [Juurdepääsupiirangu lõpp]

Alus: [Alus]

Teabevaldaja: Kliimaministeerium

Rohereformi juhtkomisjoni istungi protokoll

Tallinn

10.02.2026

Algus: kell 10.00

Lõpp: kell 11.30

Koosoleku tüüp: hübriidkoosolek

Juhatas: energeetika- ja keskkonnaminister Andres Sutt

Protokollis: Madis Tilga

Osalesid:

energeetika- ja keskkonnaminister Andres Sutt

taristuminister Kuldar Leis

majandus- ja tööstusminister Erkki Keldo

haridus- ja teadusminister Kristina Kallas

asekantsler Kristi Klaas

Juures viibisid:

Kai Treier (Haridus- ja Teadusministeeriumi rohepoliitika nõunik)

Karoli Niilus (Rahandusministeeriumi kliima ja kestlikkuse valdkonna nõunik)

Moonika Oras (rahandusministri nõunik)

Eili Lepik (Kliimaministeeriumi rohereformi osakonna juhataja)

Madis Tilga (Kliimaministeeriumi rohereformi osakonna nõunik)

Gert Siniloo (Välisministeerium, ühendatuse ja kliimadiplomaatia osakonna peadirektor)

Emma Kruusmäe (Kliimaministeerium, energeetika- ja keskkonnaministri nõunik)

Martti Kalvik (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, strateegilise planeerimise juht)

Nikita Lumijõe (haridus- ja teadusministri nõunik)

Mikk Järv (Kliimaministeerium, taristuministri nõunik)

Angelica Tikk (Kaitseministeerium, innovatsiooniosakonna juht)

Gea Kangilaski (haridus- ja teadusministri nõunik)

Kristofer Rennel (rahandusministri nõunik)

Maria Värton (Kliimaministeerium, rohereformi teekaartide valdkonnajuht)

Päevakord

1. „Majanduse, julgeoleku ja keskkonna koostöösuunad 2030“ tutvustus ja kinnitamisele esitamine
2. **Kliimakindla majanduse teekaartide seis**
3. **Keskkonnahoidliku arengu andmevärava visuaali tutvustus** (enne avalikustamist märtsis)

Istungi kokkuvõte

Päevakorrapunkt 1. „Majanduse, julgeoleku ja keskkonna koostöösuunad 2030“ tutvustus ja kinnitamisele esitamine

Kristi Klaas andis ülevaate „Rohereformi tegevusplaani 2023-2025“ saamisloost ja eesmärkidest. See oli tollal vajalik tervikpildi ja valdkondade vahelise koordineerimise loomiseks. Tänapäevaks on suur osa tegevusplaanis kirjeldatud kümne valdkonna tegevussuundadest töös, sisalduvad valdkondlikes arengukavades ja ministriumite tööprogrammides. Seega sarnase ülesehitusega tegevusplaani järele vajadus puudub.

Samas puudub hetkel terviklik vaade teemade kohta, mis jäävad nõ valdkondade vahele, kuid mis vajaksid enam tähelepanu. Teemade kaardistamise tulemusena joonistusi välja neli fookust ehk koostöösuunda majanduse, julgeoleku ja keskkonna paremaks koostööks. Need koostöösuunad on: julgeoleku ja keskkonnahoidliku arengu koostöö, puhta tööstuse edendamine, laiem õiglane üleminek ja kliimamuutustega kohanemine.

Nii ametkondlike konsultatsioonide kui valitsusväliste partneritega koosloome tulemusel saab öelda, et neid suundi peetakse vajalikeks ja Kliimaministeerium on kokku kogunud ettepanekud tegevusteks Antropoloogia Keskuse ja Kaitseuuringute Keskuse toel.

Madis Tilga tõi välja koostöösuundade eesmärgi ja vajalikkuse:

- Mõistetakse paremini keskkonnalahenduste rolli julgeoleku ja majanduse tugevdamisel.
- Õiglase ülemineku laiem käsitlus vähendab ebavõrdsust ja taastab usaldust
- Tähelepanu kliimamuutustega kohanemisele vähendab majanduskulusid ja terviseriske

Madis Tilga tutvustas järjest nelja koostöösuunda.

Julgeoleku ja keskkonna koostöö energia osa juures tekkis küsimus, kui laialt on selle kava raames energiajulgeolekut käsitletud ning mis seos on nendel tegevustel Energiamaajanduse arengukavaga 2035 (ENMAK). Kristi Klaas ja Madis Tilga vastasid, et ENMAK vaatab varustuskindlust laiemalt, kuid koostöösuundade kava toob välja ühe osa suurest pildist – Ukraina sõja kogemustele tuginedes toob esile keskkonnahoidliku arengu ja julgeoleku koostöö kriisikindluse tugevdamiseks. Lepiti kokku, et koostöösuundade juurde lisatakse täiendav selgitus.

Materjalide ja ringsuse osa juures tõstati taktikaliste materjalide korduskasutuse ja ringlussevõtu küsimus. Kaitseministeeriumi esindaja kinnitas, et tegevussuuna eesmärk on sobiv, aga täpsustab veel detaile.

Looduspõhiste kaitsemehhanismide osa juures tõstati küsimus, kuidas annab praegune sõnastus alust looduskaitse piirangutega alade suurendamiseks. Kava koostajad kinnitasid, et seda pole taotletud, eesmärk selles kontekstis on, et Eestil oleks rohkem heas seisundis looduslike kaitsemehhanismidena toimivaid loodusmaastikke. Sõnastus vaadatakse üle, et oleks üheselt mõistetav.

Arutleti kliimarisikadest tulenevate ohtude üle Eestis, sh kriitilisele taristule ja toodi näiteid nt Taanist, kus vihmavahingute tagajärjel sattusid ohtu andmeside ja serveripargid. Tõdeti, et mitmetel lähipiirkonna riikidel on juba oma selge kava, kuidas loodust paremini kasutada kaitseotstarbel (peamiselt veekogusid ja märgalasid) ja kuidas kuumaperioode või vihmavahinguid saab looduspõhiste lahendustega leevendada ja juhtida. Tegevussuuna alla soovitati lisada paar näidet.

Elanikkonna kriisivalmiduse osa kohta tekkis küsimus täpsete tegevuste ja eesmärgi osas ning kes seda eest vedama peaks. Rõhutati vajadust kaasata omavalitsused ja kaaluda eestvedajana (ka) Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumit. Madis Tilga selgitas, et soovitused konkreetsete

tegevuste jaoks on olemas, aga need ei tule kavasse kinnitamisele, vaid jäävad eraldi soovitude nimekirjana. Tegevussuuna sõnastus tehakse selgemaks.

Madis Tilga näitas, et puhta tööstuse koostöösuund tugineb tööstuse teekaardile ning toob esile põhimõtted. Täpsemalt on kirjas teekaardis.

Madis Tilga kirjeldas õiglase ülemineku koostöösuuna sisustamist koosloome protsesside käigus. Eesmärgiks on mõjude laiem (mitte ainult Ida-Viru ja põlevkivitööstus) käsitlemine ja tasakaalustamine, ebavõrdsuse vähendamine ja usalduse suurendamine. Koosloometest tekkis seitse töösuunda: dialoog, teadlikkus, KOV, andmed, loodusvarad, oskused ja piirkonnad. Kristi Klaas lisas, et senine ametiasutuste kaasamisviis sageli ei tööta ja vaja on paremaid kaasamispraktikaid ning see on üks õiglase ülemineku eeldusi. On vaja luua usaldust. Ka Riigikantselei loodud hea kaasamise tava oleks vaja rohkem teadvustada ja kasutada. Õiglase ülemineku teadlikkuse töösuuna 2.2 tegevuse juurde lisatakse Välisministeerium.

Kliimamuutustega kohanemise töösuuna all töi Kristi Klaas esile, et seni on kliimamuutuste kontekstis räägitud palju heite vähendamise eesmärkidest ja selleks vajalikest investeeringutest, siis nüüd oleks vaja rohkem tähelepanu pöörata ka kliimamuutustega kohanemisele. Valmib kohanemise teekaart, kus näidatakse ära nn haavatavad valdkonnad, et vastavates valitsemisalades tekiks selgus, mida on vaja ära teha. Kui varem pole Eestis kliimamuutuste mõjusid väga selgelt näha olnud, siis teatud sektorites on see nüüd selgelt tajutav, nt põllumajandus ja turbatootmine. Järgnevas arutelus toodi esile globaalsed mõjud, millega ka Eestil tuleb arvestada. Nt Vahemere ja Lähis-Ida piirkonnas on veevarustus suur probleem ning kui seda ei lahendata, siis läheb liikvele ligi 500 miljonit inimest paremaid elupaiku otsima.

Eili Lepik vastas rahastuse küsimuse kohta, et koostöösuundade ellu viimiseks eraldi raha ei ole planeeritud, need tuleb siduda olemasolevatesse arengukavadesse ja tööprogrammidesse ning samuti kasutada uue MMF võimalusi. Millised tegevused täpselt milliste arengukavade all ellu viia saab, selgub töökorralduse ja edasiste läbirääkimiste käigus.

Otsustati:

1. Kinnitada „Majanduse, julgeoleku ja keskkonna koostöösuunad 2030“

Päevakorrapunkt 2. Kliimakindla majanduse teekaartide seis. Kliimakindla majanduse teekaartide seisu tutvustas Kristi Klaas, öeldes, et valitsuses on tehtud kokkulepe, et enne Kliimakindla majanduse seadusega edasi ei liigu, kui on olemas teekaardid iga sektori kohta. Need valmivad eelduslikult veebruari lõpus või märtsi alguses. Teekaardid keskenduvad lisaks keskkonnakoormuse vähendamisele (näiteks transpordisektoris trammiteede arendamine jms) ka majandussektorite konkurentsivõime kasvatamisele (puhas tööstus ja puidu väärimine). Kui EL-s räägitakse kliimaregulatsiooni läbi, siis paljudel riikidel on ametlikud seiskohad otseselt seotud oma puhta tööstuse huvidega, mida uus kliimaseadusandlus toetama hakkaks. Tekkis arutelu tööstuse teekaardi sisu osas, kuidas ka Eesti tööstus toimuvatest arengutest kasu saaks.

Tööstuse teekaardiga on soov välja tuua, millistes valdkondades on ka Eestil rohkem potentsiaali. Tulevikus ei piisa konkurentsiseelise saamiseks ühest suurest ettevõttest, alus on tervikliku väärtusahela loomine erinevate ettevõtete ja teadus-arendusasutuste koostöös. Teekaardis ei seata valdkondadele jäikapid piire, vaid keskendutakse mõne väärtusahela näitel sellele, kus Eestil on tegelik arengupotentsiaal. Näiteks käsitletakse kriitiliste toormete väärtusahelat, sealhulgas NEO tehase rolli, ning sellega seotud võimekuste kujundamist. Rõhk on sellel, kuidas neid võimekusi saab arendada laiemalt, kaasates protsessi ka väiksemaid ja keskmise suurusega ettevõtteid, et tekiks terviklik ja mitmekesine ökosüsteem. Teine on meremajandus ja -tööstus ehk laevaehitajad, tehnoloogia arendajad, teadusarendus jne. Toodi Prantsusmaa näide, kus on loodud nn missioonid, mis võimaldavad kogu majandusahela (TA, planeeringud, investeeringud,

äriarendus jne) terviklikult läbi mõelda. Sarnast lähenemist võiks katsetada ka Eestis. Nt kriitiliste toormete puhul on meil unikaalne kompetents ning rannikumajanduses on meil loomulik eelis ja võimalus.

Arutelu käigus toodi välja ettevõtjate hirm liigse reguleerimise ees, mistõttu võiksid teekaardid hästi edasiste kokkulepete sõlmimisel sobida, sest need pole õiguslikult siduvad.

Tööstuse teekaardi koostamisel on ilmnunud, et konkreetsetel erialal napib insenere, sest Eestis ei koolitata ega õpetata neid piisavalt. Samuti on välja toodud, et õppekava kohta on raha liiga vähe, selleks et koolid suudaksid vastavat kompetentsi koolitada. Haridus- ja Teadusministeeriumist selgitati, et ülikoolidele riiklikku koolitustellimust pole, ülikoolid on avalik-õiguslikud ning oma õppekavade loomises autonoomsed. Kõrgkoolid ja ettevõtted peaksid omavahel kohtuma, selleks et vajadustest paremini aru saada. Rakenduskõrghariduses ja kutsehariduses esitab riik oma koolitustellimuse ja seal tuleks ühiselt analüüsida, mida oleks vaja tööstuses uute fookussuundade arendamiseks õpetada. Seda toetab ka ESFi rahastusega Inseneriakadeemia programm aastani 2029, mille eesmärk on suurendada õppe vastavust tööturu vajadusele tehnika, tootmise ja ehituse valdkonnas. Kõrg- ja kutsekoolid praegu kaasajastavad oma inseneeria õppekavasid.

Lisati, et kindlasti tuleks jätkata seal, kus meid juba edu saadab, nt puitmajade ehitus ja kortermajade (tehaseline) renoveerimine. Samas takistavad puidusektori arengut ühelt poolt piisava toormemahu puudumine (keemiline väärindamine) ja teisalt ka spetsialistide puudus.

Toodi esile, et kriitiliste toormete ja mere-ning rannikumajanduse kõrval on meil tugevaid ettevõtteid ka nt vesiniku ja biometaan tootmisega seotud valdkondades. Seetõttu on oluline, et väärtusahela põhine lähenemine esimeste näidete põhjal realiseeruks, peale mida saaks sarnast lähenemist kasutada ka teistes tööstusharudes. Väärtusahela põhise lähenemise rahastamiseks on Majandus-Kommunikatsiooniministeerium koos EIS'iga välja töötamas juhtettevõtte programmi.

Otsustati: võtta esitatud informatsioon teadmiseks

Päevakorrapunkt 3. Keskkonnahoidliku arengu andmevärava tutvustus. Eelmisel kohtumisel tutvustati põgusalt indikaatoreid ja mõõdikuid, mida kasutada keskkonnahoidliku ülemineku edenemise mõõtmiseks. Kokku lepitud mõõdikud asuvad visualiseerituna Keskkonnaportaalis (hetkel prelive). Mõõdikuid saab filtreerida KOVi, riigi ja edenemist visualiseerivate värvikoodide kaupa. Hetkel on kokku 58 mõõdikut, mõned on veel lisandumas. Andmed tuginevad juba kogutavale statistikale. Tehti ettepanek nimekirjast eemaldada ressursitõhususe näitaja, sest riikide võrdluses ei anna see edasi informatsiooni, mis vajalik.

Otsustati: võtta esitatud informatsioon teadmiseks.

(allkirjastatud digitaalselt)
Andres Sutt
Koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Madis Tilga
Protokollija